

Finansudvalget fremsatte i den Anledning en meget nedsættende Bemærkning om Laanekassens hele Virksomhed og om dens Uværdighed til at faa Hjælp. Dette gav Finansministeren Anledning til at bemærke, at den skulde nok blive „tagen ved Ørene“, hvilket ikke forstodes og ikke kunde forstaaes derhen, at den skulde statsgaranteres.

Det fremgaar af Bankkomiteens Protokol, at medens Garantiloven af 15. Februar om Grundejer- og Detailhandlerbanken forelægges for Rigsdagen den 12. Februar 1908, har Statsgældsdirektøren allerede den 11. Februar i Bankkomiteens Møde meddelt, at Lovforslaget var under Arbejde, og foreslaaet, at „Laanekassen“ medtoges under Garantien. Herom ses Statsgældsdirektøren ikke at have talt til Finansministeren den Gang; men hvor end Fejlen ligger, er det et stærkt Stykke at opfordre Rigsdagen til nu at udvide Bankgarantien, skønt man allerede den 11. Februar 1908 kunde have medtaget „Laanekassen“ i det da forelagte Forslag.

Laanekassen har vist sig at være aldeles insolvent. Den er indblandet i fhv. Justitsraad Peschardts Bedragerier ved Gimleaffæren m. v. Den er gennem „Bona“s Køb af Apoteker- og Teaterbevilling og Bestiktelser overfor Trepka Bloch indblandet i Albertiaffæren. Dens Virksomhed har altid været højst utiltalende, først dyre Møbellaan, dernæst vilde Byggespekulationer. At paadrage Staten et Tab paa 1 Mill. Kr. eller mere for at komme den til Hjælp er ikke moralsk forsvarligt. Nogen juridisk Forpligtelse dertil foreligger ikke.

Ganske vist har Finansminister Vilhelm Lassen den 10. Marts 1908 sendt Bankkomiteen følgende Brev:

„Herved bemyndiger jeg Konferensraad Falbe-Hansen og Statsgældsdirektør Andersen som Statens Repræsentanter i Bankkomiteen af 9. Februar 1908 til med bindende Virkning for mig — under Forbehold af Lovgivningsmagtens Samtykke — udover Garantien for Grundejerbanken og Detailhandlerbanken at tilsigte Statens Garanti med de fem Hoved-

banker overfor Sparerne i Pengeinstitutter, mod hvilke et „run“ er iværksat eller kan befrygtes, og hvis Fald det under de forhaandenværende Forhold maa anses for heldigt at undgaa. Dog maa Statens Tab ved samtlige de paatagne Garantier ikke overstige 10 Mill. Kr.“, men dette Brev er ingen Lov.

Dette Brev er en Overskridelse af den af Rigsdagen givne Fuldmagt, idet Garantien udvides til at gælde alle — ogsaa vitterligt insolvente — Banker, som komme i Nød, naar blot Statens Tab derved ikke overstiger 10 Mill. Kr., mens Loven kun omfattede Grundejerbanken og Detailhandlerbanken og hvilede paa den Forudsætning, at de vilde vise sig solvente.

De fem Hovedbankers Repræsentanter have meget godt kendt Loven og dens Grænse. De vidste, at Finansministerens Brev af 10. Marts 1908 ikke kunde lovliggøre, hvad der foretoges ud over, hvad Loven af 15. Februar 1908 hjemlede. De laane selv deres Navne til at udsende en villdledende Meddelelse gennem Ritzaus Bureau om Laanekassens Garantering, hvorefter Rigsdagen som hele Offentligheden maa gaa ud fra, at denne er Statens uvedkommende. Bankgarantiens Form er ifølge Protokollen udtrykkelig motiveret ved, at man ikke ønskede at offentliggøre noget, der er i Strid med den vedtagne Lov. De fem Hovedbanker kunde derfor ikke beklage sig over, at man lod dem alene bære denne Garantiforpligtelse, selv om Finansministerens Brev af 10. Marts 1908 ikke havde indeholdt et udtrykkeligt Forbehold om Lovgivningsmagtens Samtykke.

Dette Forbehold have de fem garanterende Banker ikke Ret til at anse for betydningsløst. Da Finansminister Vilh. Lassen var død den 6. April 1908, havde de haft al Anledning til at opfordre hans midlertidige Efterfølger til at skaffe dette Samtykke. Det have de forsømt. Den 23. Maj 1908 sluttede Rigsdagssamlingen, uden at der var givet Rigsdagen nogen Meddelelse om Bankgarantiens Udvidelse, endmindre gjort blot et Forsøg paa at